

УДК 343.341

<https://doi.org/10.31470/2786-6246-2022-2-175-190>

Пархоменко-Куцевіл О.І.,

доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0758-346X>

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ СИСТЕМИ АНТИКОРУПЦІЙНИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Анотація. У статті обґрунтовані чотири кластери проблем формування та розвитку антикорупційних органів державної влади. По-перше, відсутність спеціально підготовлених фахівців, які реалізуватимуть антикорупційну політику, обізнані у питаннях запобігання та подолання корупції, мають відповідну кваліфікацію та досвід діяльності. По-друге, відсутність досвіду діяльності та інституційної спроможності зазначених органів, оскільки це новостворені органи, вони формують свою діяльність з урахуванням досвіду європейських та світових практик, що не завжди спрацьовує. Адже, в Україні характер корупція відрізняється від корупційних проявів в інших країнах, тому слід враховувати національні особливості прояву корупції в нашій країні. По-третє, зазначені органи повільно розпочали свою діяльність, оскільки дуже довго формувався кадровий склад таких органів. Крім того, кількісний керівник склад та система управління Національного агентства з питань запобігання корупції двічі змінювалась. Разом з тим, ефективність діяльності даного органу державної влади поки

що відсутня. По-четверте, відсутня взаємодія зазначених органів, яка повинна бути врегульована у чинних нормативно-правових документах, разом з тим, антикорупційні інституції дублюють діяльність один одного, це стосується складання адміністративних протоколів, здійснення нагляду за дотримання законодавства у частині заповнення декларацій, а також конфлікту інтересів тощо.

Ключові слова: корупція, антикорупційна політика, антикорупційні органи державної влади, система антикорупційних заходів, запобігання корупції, протидія корупції.

Parkhomenko-Kutsevil O.I.,

Doctor of Science in Public Administration, Professor, Head of the Department of Public Administration and Administration of Hryhoriy Skovoroda University in Pereyaslav

MODERN PROBLEMS OF FORMATION AND DEVELOPMENT OF THE SYSTEM OF ANTI-CORRUPTION BODIES OF GOVERNMENT

Abstract. The article substantiates four clusters of problems of formation and development of anti-corruption public authorities. First, there is a lack of specially trained specialists who will implement anti-corruption policy, are familiar with the issues of preventing and overcoming corruption, have appropriate qualifications and experience. Secondly, the lack of experience and institutional capacity of these bodies, as they are newly created bodies, they form their activities based on the experience of European and world practices, which does not always work. After all, in Ukraine the nature of corruption differs from corruption manifestations in other countries, therefore it is necessary to consider national features of manifestation of corruption in our country. Thirdly, these bodies started their activity slowly, as the staff of such bodies was formed for a very long time. In addition, the composition and

management system of the National Agency for the Prevention of Corruption have changed twice. However, the effectiveness of this public authority is still lacking. Fourth, there is no interaction between these bodies, which should be regulated in the current legal documents, however, anti-corruption institutions duplicate each other's activities, this applies to the preparation of administrative protocols, monitoring compliance with the law in filling out declarations, as well as conflict interests, etc.

In order to form a common framework for preventing and combating corruption, it is planned to exchange information bases within the competence of the National Anti-Corruption Bureau, the National Agency for Prevention of Corruption, the National Agency of Ukraine for Detection, Investigation and Management of Corruption and Other Crimes Assets. In addition, strengthen cooperation between the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office and other anti-corruption bodies to form databases of persons who have committed corruption or corruption-related offenses.

Key words: corruption, anti-corruption policy, anti-corruption public authorities, system of anti-corruption measures, prevention of corruption, anti-corruption.

Постановка проблеми. Головною умовою реалізацію ефективної державної антикорупційної політики в Україні є професіоналізм працівників та відповідних органів влади, які реалізують цю політику, а також формування якісної та продуктивної комунікації антикорупційних органів державної влади. Саме професіоналізм та якість кадрового капіталу – є основами запобігання та протидії корупції в Україні.

Слід зазначити, що в Україні одна з найпотужніших нормативно-правових баз в частині запобігання та протидії корупції, а також найпотужніший потенціал антикорупційних органів державної влади. Разом з тим, державна антикорупційна політика є неефективною, рівень корупції в країні залишається занадто високим, крім того, громадяни України не довіряють антикорупційним органам державної влади, і в

загалі державних органам влади, вважаючи їх основним джерелом корупції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування та розвитку антикорупційних органів державної влади аналізують вчені в різних галузях науки, у тому числі правознавці, політологи, соціологи, психологи, державні управлінці та ін. Зокрема, формування та розвиток антикорупційних інституцій в Україні та світі, аналізують: С. Александров, В. Андріанов, Л. Багрій-Шахматов, О. Банчук, І. Бачинський, В. Белік, В. Берзнер, Т. Іленок, О. Кальман, М. Камлик, І. Козьяков, О. Костенко, В. Кузьменко, О. Куриленко, В. Литвиненко, О. Лук'янов, О. Маркеєва, М. Мельник, О. Михайльченко, А. Мовчан, О. Мусієнко, Є. Невмержицький, А. Новак, В. Пелішенко, С. Петрашко, С. Сergyоїн, О. Сінчук, Л. Ситник, Є. Скулиш, М. Фоміна, М. Хавронюк, Н. Ченшова, М. Ярошенко, І. Яцків та ін.

Разом з тим, відсутні системні дослідження проблеми формування та розвитку антикорупційних органів державної влади.

Метою статті є системний аналіз проблеми формування та розвитку антикорупційних органів державної влади.

Виклад матеріалу. В Україні антикорупційні органи державної влади почали розвиватися після 2015 року, коли було прийнята нова редакція Закону України «Про запобігання корупції». На сьогодні в Україні запроваджено діяльність наступних антикорупційних органів державної влади: Національне антикорупційне бюро України (НАБУ); Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК); Державне бюро розслідувань (ДБР); Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (АРМА); Вищий Антикорупційний суд України (ВАКС); Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП).

Як зазначають фахівці ОЕСР, огляд діяльності спеціалізованих антикорупційних органів показує більше невдалих, ніж успішних прикладів. Узагальнення такого негативного досвіду вказує на сім причин невдач у діяльності антикорупційних інституцій, зокрема:

- 1) політичні чинники – відсутність реальної політичної волі;
- 2) економічні чинники – зарегульованість економіки, непрозорість податкової системи, недофінансування;
- 3) недоліки державного управління – розбалансованість системи державного управління;
- 4) недоліки правової системи – слабка судова система, недостатньо виписаний у законодавстві правовий статус антикорупційного органу;
- 5) помилки організаційної структури – калькування структури без урахування місцевої специфіки, порушення балансу між превентивною, правоохоронною, просвітницькою та аналітичною функціями;
- 6) невідповідність реальних результатів діяльності прогнозованим та очікуваним, що створює викривлену картину антикорупції;
- 7) низька суспільна довіра – лише професіоналізм, відкритість та взаємодія з інститутами громадянського суспільства може забезпечити високий рівень суспільної довіри, а відтак запобігти надмірному політичному тиску [1].

Утворюючи новий антикорупційний орган, потрібно врахувати потенційні ризики, пов'язані з його створенням. Адже недостатнє вивчення як провідного досвіду зарубіжних країн, так і українських реальних умов функціонування майбутньої інституції, може призвести до створення ще одного бюрократичного органу, який тільки ускладнить і без того переобтяжену бюрократичну машину. Окрім того, створення нового органу може призвести до конфлікту юрисдикцій, особливо, коли відповідне законодавство приймається у стислі терміни без достатнього юридико-технічного та системно юридичного опрацювання, зайвого дублювання функцій тощо. Зрештою, новий правоохоронний орган може перетворитися на інструмент політичної розправи, зокрема у випадку активного ретроспективного розслідування корупції [2].

Вивчення основних положень наукових публікацій дозволяє зробити наступні узагальнення, що стосуються безпосередньо суб'єктів формування й реалізації антикорупційної політики:

- по-перше, конвенційними документами ООН, РЄ передбачено створення органу або органів, що запобігають корупції; органу, органів або особи, які спеціалізуються на боротьбі проти корупції за допомогою правоохоронних заходів;
- по-друге, формування й реалізація антикорупційної політики є однією з головних функцій таких інституцій;
- по-третє, важливими чинниками забезпечення ефективного функціонування таких органів є їхня незалежність, високий професіоналізм співробітників, належне правове врегулювання їхніх повноважень і діяльності, достатнє фінансове, матеріальне, технічне й інформаційне забезпечення заходів, що повинні ними реалізовуватися; підтримка громадськості та мас-медіа;
- по-четверте, серед антикорупційних інституцій виділяють: багатоцільові органи, служби в структурі правоохоронних органів, у тому числі й спеціалізовані прокурорські, органи із запобігання корупції, розроблення політики та координування дій [3].

Отже, можна констатувати, що науковцями та експертами проведено значну роботу щодо аналізу державних структур, на які покладаються обов'язки щодо реалізації антикорупційної політики; вироблено основні підходи щодо визначення потреби у їх створенні; системі підпорядкування, підзвітності і підконтрольності; обсягу повноважень та порядку їх реалізації тощо.

Розгляд правового статусу антикорупційних інституцій країн – членів ЄС дозволяє зробити висновок про існування ряду підходів щодо побудови моделі інституалізації суб'єктів реалізації антикорупційної політики. В основу першої – централізованої – покладено принцип концентрації основних повноважень щодо реалізації державної антикорупційної політики в одному органі, як правило, не правоохоронному. Друга модель – децентралізована – передбачає розподіл таких повноважень серед правоохоронних та інших державних органів [3].

Прикладом впровадження централізованої моделі є створення спеціалізованих антикорупційних інституцій з питань антикорупційної політики у: Вірменії – Антикорупційна рада, Латвії – Бюро з попередження і боротьби з корупцією (KNAV), Киргизстані – Національна агенція з попередження корупції та Національна рада по боротьбі з корупції, Молдові – Координаційна Рада з питань боротьби з корупцією, Чорногорії – Управління антикорупційних ініціатив, Російській Федерації – Національна антикорупційна рада, Сербії – Антикорупційний комітет, Словенії – Комісія з попередження корупції, Косово – Агенція по боротьбі з корупцією [4].

Такі структури створюються з метою реалізації загальнодержавних антикорупційних стратегій, планів, програм; втілення у життя рекомендацій міжнародних організацій та експертів; максимальної концентрації зусиль різних державних органів і громадськості у питаннях масованого наступу на корупцію у державі в цілому, та в окремих сферах суспільного життя; посилення контролю за виконанням антикорупційних програм, підтримання міжнародного співробітництва у сфері формування транснаціональних антикорупційних механізмів.

Ініціаторами їх створення можуть бути: президент, парламент, уряд. Серед позитивних аспектів діяльності таких установ є колегіальне прийняття рішень, залучення до обговорення нагальних проблем представників державних органів, органів місцевої влади, громадськості, міжнародних експертів тощо.

Реалізація повноважень щодо впровадження результатів діяльності цих органів здійснюється шляхом направлення пропозицій, доповідей, аналітичних матеріалів до президента держави, парламенту або уряду, а у разі отримання інформації про факти корупційних правопорушень – до уповноважених правоохоронних органів.

Децентралізований спосіб побудови системи інституцій, відповідальних за реалізацію державної антикорупційної політики є більш поширеним у Європі. За такою схемою частина повноважень у цій

сфері поділяється між вищими органами державної влади (президент, парламент, уряд) та одним (декількома) державними органами, що мають правоохоронні функції.

Наприклад, можна виділити наступні антикорупційні структури, створені при: президенті (Казахстан – Комісія з попередження корупції та впровадження етики державної служби, Таджикистан – Управління по боротьбі з корупцією (Адміністрація Президента); парламенті (Болгарія – Антикорупційний Комітет Парламенту, Латвія – Парламентська Рада з попередження корупції і правопорушень, Литва – Антикорупційна комісія Парламенту, Македонія – Державна комісія запобігання корупції, Чорногорія – Парламентська Рада з попередження корупції і правопорушень); уряді (Туреччина – Рада з етики державних службовців); правоохоронних органах (Чехія – Антикорупційна Комісія (МВС), Польща – Департамент державного управління (МВС)); інших державних органах (Азербайджан – Комісія по боротьбі з корупцією при Державній Раді управління державної служби, Грузія – Міністр організації реформ, Україна – Департамент (Міністерство юстиції – до липня 2013 р.), Словаччина – Департамент по боротьбі з корупцією (Міністерство юстиції), Франція – Центральна служба запобігання корупції (Міністерство юстиції), Румунія – Директорат є Прокурорської служби при Вищому касаційному суді); міжвідомчих органах (Албанія – антикорупційна комісія і антикорупційна моніторингова група; Боснія і Герцеговина – Робоча група по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю) [4].

Ця форма організації дозволяє оперативніше реагувати на інформацію щодо фактів корупційних діянь, оскільки посадові особи і органи, що входять до складу таких інституцій, наділені правом вживати заходи припинення корупційної поведінки, забезпечувати притягнення осіб, винних у вчиненні корупційних правопорушень, до юридичної відповідальності, здійснювати координацію антикорупційної діяльності.

Серед основних завдань цих органів виокремлюють наступні: розроблення і координація виконання програм (планів, стратегій) боротьби проти корупції, оцінка їх результативності; узагальнення результатів розгляду скарг, розслідувань, заяв, практики запобігання корупції і правопорушень, виявлених державними органами і направлення пропозицій щодо розроблення методології превентивних заходів з боротьби проти корупції в публічних органах влади національного і регіонального рівнів та в приватному секторі; аналіз чинного законодавства, підготовка пропозицій щодо змін до законів та розроблення проєктів нових законів та підзаконних актів; контроль за виконанням антикорупційного законодавства; просвітницька робота серед населення щодо прав осіб та етики, поширення інформації про тенденції та виявлені правопорушення у сфері корупції, проведення опитувань і аналізу суспільної думки; розроблення і координація програм міжнародної допомоги, координація міжнародної співпраці і аналіз досвіду інших країн; взаємодія із регіональними і міжнародними організаціями, що запобігають корупції, в тому числі й прийняття до виконання у встановленому порядку їх рекомендацій; надання правової підтримки жертв корупції, в тому числі й запровадження телефонних гарячих ліній, тренінгових центрів; проведення наукових досліджень у сфері протидії корупції; формування антикорупційної культури та атмосфери нетерпимості до корупції та її проявів; розроблення етичних стандартів та модельних кодексів поведінки для публічних осіб; визначення найбільш корупціогенних галузей публічної та приватної сфер [3].

На сьогодні в Україні стрімко та хаотично розвиваються новостворені антикорупційні органи державної влади.

У 2015 році, коли Президент України своїм Указом № 218/2015 призначив Ситника А. Директором Національного антикорупційного бюро України (Указ Президента від 16 квітня 2015 р. № 218), розпочинається становлення та розвиток зазначеної інституції [6].

22 вересня 2015 року Наказом Генерального прокурора України в структурі Генеральної прокуратури України утворено Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру.

Законом України «Про запобігання корупції» запроваджено діяльність одного з ключових антикорупційних органів – Національного агентства з питань запобігання корупції, який був започаткований у 2016 році.

07.12.2016 р. розпорядженням Кабінету Міністрів України № 924-р (розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.12.2016 р. № 924-р) був призначений Голова Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів і з цього часу розпочалося становлення зазначеного вище органу державної влади [7].

Таким чином, протягом 2015-2016 роки були утворені основні антикорупційні інституції.

Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції є органи прокуратури, Національної поліції, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції. Водночас, у зазначеному законі не враховані інші органи, які займаються формуванням та реалізацією антикорупційної політики. Так, на даний момент також створені та діють Спеціалізована антикорупційна прокуратура, Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, сформований кадровий склад Вищого Антикорупційного суду та Державне бюро розслідувань.

На основі аналізу літератури можливе виділення певної матричної моделі протидії корупції, що динамічна і тяжіє до певної універсальності, незалежно від типу правової сім'ї, форми держави, наявної (попередньої) на певний час моделі антикорупційної політики в державі. При цьому першоосновою такої моделі є інституціональний підхід, згідно з яким

домінує визначення доцільності створення спеціалізованого органу у (структури) з питань протидії корупції. Загалом, наявність спеціалізованих органів боротьби проти корупції сама по собі не є запорукою зменшення корупції. Проте раціональний розподіл функцій виявлення, моніторингу, припинення та покарання за корупційні правопорушення мають бути формалізовані в інституціональному вигляді (рис. 1) [8].

Рис. 1. Основні характеристики спеціалізованих установ з боротьби проти корупції відповідно до міжнародних стандартів і практики [8].

Доцільно зазначити, що рівні реалізації національної антикорупційної політики включають три інтегрованих блоки в системі публічного управління. До першого блоку належить діяльність органів публічного управління загального спрямування (загальної компетенції – центральні органи виконавчої влади, місцеві державні адміністрації тощо), в межах яких антикорупційна політика є одним із багатьох і, водночас, не основним напрямом діяльності на загальнодержавному та регіональному рівнях. Другий блок включає органи публічного

управління спеціальної компетенції – система правоохоронних органів, у межах діяльності яких реалізація національна антикорупційна політика є однією із основних функцій (органи прокуратури, суди, інспекції, служби), в межах яких розподіл сфер функціонування на державний та регіональний рівні може відігравати значну роль, але у випадку органів судової влади визначення рівня діяльності не впливає на суть публічно-управлінських рішень. До третього блоку належить діяльність органів публічного управління особливої компетентності, в межах яких органи управління регіонального рівня (у разі створення) функціонують за принципом деконцентрації і фактично можемо констатувати виключну роль загальнодержавних органів (НАЗК, НАБУ, САП) [6].

Таким чином можна виокремити наступні органи державної влади, що формують та реалізують антикорупційну політику, зокрема:

- 1) органи прокуратури, в тому числі Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП);
- 2) Національне антикорупційне бюро України (НАБУ);
- 3) Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК);
- 4) Державне бюро розслідувань (ДБР);
- 5) Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (АРМА);
- 6) Вищий Антикорупційний суд (ВАС).

Водночас, слід констатувати, що в Україні хоч і створені антикорупційні органи, однак діяльності цих органів неефективна, відсутність реальних результатів діяльності, скоординованих дій у реалізації основних антикорупційних заходів, що, в свою чергу, формує негативне відношення громадськості до таких новостворених інституцій. Це пов'язано з багатьма факторами, зокрема, по-перше, відсутність спеціально підготовлених фахівців, які реалізуватимуть антикорупційну політику, обізнані у питаннях запобігання та подолання корупції, мають відповідну кваліфікацію та досвід діяльності. По-друге, відсутність

досвіду діяльності та інституційної спроможності зазначених органів, оскільки це новостворені органи, вони формують свою діяльність з урахуванням досвіду європейських та світових практик, що не завжди спрацьовує. Адже, в Україні характер корупція відрізняється від корупційних проявів в інших країнах, тому слід враховувати національні особливості прояву корупції в нашій країні. По-третє, зазначені органи повільно розпочали свою діяльність, оскільки дуже довго формувалася кадровий склад таких органів. Крім того, кількісний керівник склад та система управління Національного агентства з питань запобігання корупції двічі змінювалась. Разом з тим, ефективність діяльності даного органу державної влади поки що відсутня. По-четверте, відсутня взаємодія зазначених органів, яка повинна бути врегульована у чинних нормативно-правових документах, разом з тим, антикорупційні інституції дублюють діяльність один одного, це стосується складання адміністративних протоколів, здійснення нагляду за дотримання законодавства у частині заповнення декларацій, а також конфлікту інтересів тощо.

Висновки. З метою формування єдиних засад запобігання та протидії корупції передбачається здійснювати обмін інформаційними базами в межах компетенції органів Національного антикорупційного бюро, Національного агентства з питань запобігання корупції, Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. Крім того, посилення співпраці між Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою та іншими антикорупційними органами для формування баз даних осіб, які вчинили корупційне або пов'язане з корупцією правопорушення.

Список використаних джерел:

1. Спеціалізовані інституції з боротьби проти корупції: огляд моделей / Організація економічного співробітництва і розвитку; Мережа боротьби

проти корупції для країн Східної Європи і Центральної Азії. *Official website of The Organisation for Economic Cooperation and Development*. URL: <http://www.oecd.org/dataoecd/7/51/39972270.pdf>

2. Новіков О.В. Світовий досвід функціонування спеціалізованих антикорупційних органів. *Ефективність державного управління*. 2015. Вип. 43. С. 55.

3. Заброта Д.Г., Кашкаров О.О. Основні моделі державних інституцій, відповідальних за реалізацію державної антикорупційної політики. *Форму права*. 2013. № 4. С. 122-123. URL: nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index_2013_4_23.pdf.

4. План дій Ради Європи для України 2008-2011 рр. : Директорат стратегічного планування Ради Європи 25 червня 2008 р. К., 2008. 28 с.

5. Сербогін С.С. Антикорупційна державна політика: міжнародний досвід URL: http://Portal/Soc_Gum/Dtr_du/2009_3/files/DU309_46.pdf.

6. Про призначення А. Ситника Директором Національного антикорупційного бюро України: Указ Президента від 16 квітня 2015 р. № 218. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2182015-18865>.

7. Про призначення Янчука А.В. Головою Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів : розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.12.2016 р. № 924-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249571426>

8. Новак А. Формування та реалізація національної антикорупційної політик на загальнодержавному та регіональному рівнях. *Демократичне врядування: Науковий вісник*. 2017. Вип. 18/19. URL: http://lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnyk18_19/fail/Novak.pdf.

REFERENCES

1. Spetsializovani instytutsii z borotby proty koruptsii: ohliad modelei / Orhanizatsiia ekonomichnoho spivrobitnytstva i rozvytku; Merezha borotby proty koruptsii dlia krain Skhidnoi Yevropy i Tsentralnoi Azii [Specialized

institutions for combating corruption: a review of models / Organization of economic cooperation and development; Anti-corruption network for Eastern Europe and Central Asia]. Official website of The Organisation for Economic Cooperation and Development. Retrieved from <http://www.oecd.org/dataoecd/7/51/39972270.pdf> [in Ukrainian].

2. Novikov O.V (2015). Svitovyi dosvid funktsionuvannya spetsializovanykh antykoruptsiinykh orhaniv [World experience in the functioning of specialized anti-corruption bodies]. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia - . Efficiency of public administration*, (43): 55. [in Ukrainian].

3. Zbroda D.H. & Kashkarov O.O. (2013). Osnovni modeli derzhavnykh instytuttsii, vidpovidalnykh za realizatsiiu derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky [Basic models of state institutions responsible for the implementation of state anti-corruption policy]. *Formu prava - Form of law*, (4): 122-123. Retrieved from nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2013_4_23.pdf [in Ukrainian].

4. Plan dii Rady Yevropy dlia Ukrainy 2008–2011 rr. : Dyrektorat stratehichnoho planuvannya Rady Yevropy 25 chervnia 2008 [Council of Europe Action Plan for Ukraine 2008–2011: Strategic Planning Directorate of the Council of Europe June 25, 2008]: 28 [in Ukrainian].

5. Serohin S.S. (2009) Antykoruptsiina derzhavna polityka: mizhnarodnyi dosvid [Anti-corruption public policy: international experience] Retrieved from http://Portal/Soc_Gum/Dtr_du/2009_3/files/DU309_46.pdf [in Ukrainian].

6. Pro pryznachennia A. Sytnyka Dyrektorom Natsionalnoho antykoruptsiinoho biuro Ukrainy: Ukaz Prezydenta vid 16 kvitnia 2015 № 218 [On the appointment of A. Sytnyk as the Director of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine: Presidential Decree of April 16, 2015 № 218]. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/2182015-18865>. [in Ukrainian].

7. Pro pryznachennia Yanchuka A.V. Holovoioiu Natsionalnoho ahentstva Ukrainy z pytan vyivlennia, rozshuku ta upravlinnia aktyvamy, oderzhanymy vid koruptsiinykh ta inshykh zlochyniv : rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv

Ukrainy vid 07.12.2016 № 924-r [On the appointment of Yanchuk AV as the Chairman of the National Agency of Ukraine for Detection, Investigation and Management of Assets Obtained from Corruption and Other Crimes: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of December 7, 2016 № 924-r]. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249571426> [in Ukrainian].

8. Novak A. (2017) Formuvannia ta realizatsiia natsionalnoi antykoruptsiinoi polityk na zahalnodержавnomu ta rehionalnomu rivniakh [Formation and implementation of national anti-corruption policies at the national and regional levels] *Demokratychnе vriaduvannia :Naukovyi visnyk - Democratic governance: Scientific Bulletin*, (18/19) Retrieved from http://lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnyk18_19/fail/Novak.pdf [in Ukrainian].

*Подано до редакції 18.10.2022 р.
Прийнято до друку 11.11.2022 р.*